

PRÒLEG

Voldria començar agraint als organitzadors d'aquest XIV certamen poètic Montseny 1996, d'haver-me honrat amb la designació per a exercir la presidència per uns minuts i donar-me l'oportunitat de dirigir-me a tots vostès.

He pensat que podia ésser adient que els expliqués com veu Viladrau i el Montseny un home que no és d'aquesta terra concreta, d'aquesta petita pàtria seva.

Vista amb els ulls i la mirada d'un mig barceloní, mig del centre sud català, pastat en les terres aspres pedregoses i seques del Baix Penedès.

Els ho faré com qui fa una confessió, evocant alguns records, alguns dels quals encara molt vius, malgrat la llunyania en el temps.

Quan vaig tornar definitivament a Barcelona després d'haver viscut un temps a París com a ambaixador, ho veia tot amb uns ulls diferents. La llunyania del dia a dia havia aconseguit transformar la visió que havia tingut acostumada durant tants anys als paisatges més immediats.

Sentí un formigueig quan, des de l'avió que em tornava a casa, vaig albirar el Montseny. Se'm feia estrany veure'l des de dalt. Semblava capgirat. No era una vista natural. A l'avió vaig coincidir amb un conegut, un francès que venia a passar uns dies a Catalunya. Li vaig ensenyar el Montseny:

– Miri, li vaig dir. Aquesta muntanya és el Montseny, la muntanya d'Ametistes. Ha estat la font d'inspiració de molts poetes i escriptors, dels més grans de Catalunya: mossén Cinto, Jaume Bofill i Ferro, Marià Manent, Guerau de Liost, Joan Maragall, ...

Em va sorprendre el seu comentari:

– Aquesta muntanya? I què té d'especial? Des d'aquí no sembla res de l'altre món. No és pas gaire alta, és frondosa, però no pas més que moltes altres muntanyes, no sembla gaire inaccessible... Què té d'especial?

No vaig saber què respondre-li. Em vaig adonar que mai no m'havia aturat a pensar què tenia d'especial el Montseny. És veritat que no és pas un massís gaire alt, és veritat que no és inaccessible; més aviat al contrari, és de les muntanyes més accessibles que hi pot haver... Què té el Montseny que ha inspirat i inspirat tantes passions contingudes?

Vaig fer-me el propòsit d'anar-hi per mirar d'esbrinar el misteri.

Vaig complir el meu propòsit i vaig tornar al Montseny, començant per Viladrau. Era el mes de setembre i encara feia calor. Entre finals d'estiu i començament de tardor, s'encavalquen dues estacions especialment generoses, perquè afavoreixen uns matisos de color, de perfum, de soroll que estimulen els

sentits. És aquella època de l'any que sembla que el bosc estigui cansat després de l'esforç fet durant la primavera i l'estiu per mostrar-se ufanós i ple. Les fulles dels arbres adopten aquell to de verd fosc, profund, com de maduresa. Preparen el canvi radical cap als grocs, els ocres i els marrons vermellosos que predominen a la tardor. Però encara es resisteixen a deixar-se anar.

Quan vaig arribar, primer al Matagalls i després al turó de l'Home, em tornaren a la memòria les paraules d'aquell conegut meu a l'avió. Què hi va veure Mossèn Cinto des d'aquí? La resposta m'arribava clara: «Allí dalt» Verdaguer hi va veure un paisatge pràcticament sense límits, hi va veure el cel de ben a prop, hi va veure planes i muntanyes, pobles i masies i el mar. Quedaria com a presoner del paisatge; com ens diu Martí Pol: Amarat d'horitzons.

Vaig saber què té el Montseny, que el fa diferent. El Montseny és com un resum. És el resum d'aquest país, un país petit i ben divers alhora.

Una vegada, en preguntar-li a un noi que parlava francès d'on era, em va contestar: *Du pays le plus moche du monde*. Era belga, i era jove. Ja se sap que els joves són crítics amb tot, amb tothom. Però estic segur que ens costaria molt de trobar un jove català que qualifiqués Catalunya del «país més avorrit del món»; l'adjectiu és massa lluny de la realitat. Bèlgica és un país geogràficament una mica monòton. Catalunya és tot el contrari. I el Montseny és com un compendi d'aquesta diversitat: és un massís, però no molt alt; s'hi albiren dotze carenes, diu el poeta; té una rica varietat de flora i de fauna; té aigua, ningú no valora tant l'aigua com els qui, com jo, som de terra de secà; canvia la fesomia amb el pas de les estacions, però d'una manera gradual, a poc a poc; té el mar a prop, també la plana; ha estat refugi de bandolers i lloc de repòs de burgesos... Té una mida, és una de les seves virtuts, una mida humana. És una muntanya accessible pels quatre cantons, oberta a tothom. És, com ho diria? ... tolerant, acollidora i, per damunt de tot, familiar.

Sens dubte per això ha atret tants poetes; Guerau de Liost el defineix, i a mi m'agrada, com «Un casolà castell de poesia» i descriu la varietat de les seves fonts enaltint la *FONT DE L'ORENETA*. Ens diu:

*Voldria ser enterrat al peu
d'aquesta font que endegà el pare.
Té campanetes arreu,
d'aquelles que plaien a la mare.
Un aire ben senzill
hi porta sorolls de la vila
i neteja de brossa l'espill
d'aquesta font tranquil·la*

...

El que té el Montseny, doncs, és que ens és familiar; no ens impressiona massa, hi estem habituats, gairebé pot passar-nos desapercebut.

No són pas massa els catalans que no han estat mai al Montseny. És un referent bàsic a les escoles quant a l'educació mediambiental. Molts nens d'aquest país tenen el seu primer contacte amb la natura aquí. I és així perquè no imposa, perquè és acollidor. El Montseny fa la sensació de no sentir-se agredit amb la presència humana, sembla més aviat que la reclami; és com un avi, t'acull, t'escolta, té la paciència d'acceptar les agressions que les persones li fan, sovint sense mala intenció, se'ns mostra agredit, però no dolgut, ensenyant-nos els camins de la rectificació. El Montseny, en definitiva, és l'escola de la natura més gran, físicament gran, però espiritual també, que les escoles de Catalunya tenen al seu abast.

Els he de dir que, a causa de la malaltia terminal del meu avi Jaume Carné, de petit vaig passar un parell d'estius a Viladrau. Eren els primers anys de la dècada dels trenta, abans de la nostra guerra. La infància és una etapa de la vida que percep les sensacions amb una intensitat probablement inigualable a les altres etapes de la vida. Tot és nou, misteriós, atractiu... Sovint els primers records que es tenen de la infantesa són olors: la flaire dels llençols nets, l'aroma de sabó que feia la mare quan ens feia el petó de bona nit, l'olor de l'escala de casa... Són impressions que queden marcades de per vida.

De Viladrau en recordo l'olor del bosc a l'estiu; una flaire seca, lluminosa, d'herba segada, i el contrast amb la frescor de les falgueres prop de la font que convida al repòs.

Les catifes entre vermelloses i morades de les fulles caigudes a les fagedes i sota els castanyers. El que Bofill i Ferro invoca parlant de llum i colors:

«Hi ha una claror de mel en la llum de setembre.»

De manera borrosa, si voleu emboirada en el temps, recordo també les carícies que em feia el president Macià quan visitava el meu avi malalt, assegut jo a la falda del primer president de la Generalitat republicana.

En recordo amb visió d'infant, l'ermita de Sant Segimon, que als meus ulls semblava inaccessible fins que hi vaig arribar.

Recordo amb tensió, com si fossin contes de vora el foc, les llegendes de can Gad i La sala, amb la figura confosa de Joan de Serrallonga.

En recordo la casa de Marcos Redondo, el baríton, amb les quatre granotes verdes del seu sortidor, o la sarsuela Luisa Fernanda, representada per aficionats del poble i la colònia d'estiuejants. Aquí escoltaria per primera volta «Los madrigales en alta voz».

Molts anys més tard, passaria tres mesos de la meua vida a la vall de Santa Fe, al campament de la milícia universitària, guardat per les alçades i ardides

dues Agudes, la petita i la gran. Recordo, a les antípodes montsenyenques de Viladrau, el collet de Santa Elena, amb la muntanya verda i blava, i les visions gironines tenyides de mil matisos de verds i grocs.

Podria seguir parlant-los dels masos, els casals, les cases de Viladrau i rodalies, del fum enlairant-se de les xemeneies, «fumerol de festa, en senyal de pau».

Podria seguir parlant-los-en.

«Perquè en sóc una mica enamorat» de cadascun del seu Montseny.

Són amors que en permeten d'altres. Són atraccions que generen sentiments de comprensió i estimació.

Per això acabaré amb un díptic de Josep Carner, el meu poeta familiar, el que presentà el meu pare a la meva mare.

Són seves unes paraules que presideixen, avui com ahir, la vostra font de l'Oreneta. Diu Carner:

*Filla del cel
Jo só la Font de l'Oreneta
Em descobrí l'ocell
I em corona un poeta.*

Moltes gràcies.

Joan Reventós i Carner
*Molt Honorable President
del Parlament de Catalunya*

Viladrau, 3 d'agost de 1996